

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

DYREKCJA GENERALNA

ul. Hipoteczna 2

00-092 Warszawa

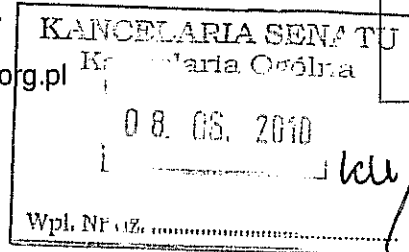
skr. poczt. P-16 00-950 Warszawa

tel. (22) 827 60 61-9 centr.

fax (22) 828 92 04

e-mail: sekretariat@zaiks.org.pl

Szanowny Pan Senator
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej Senatu RP

Wasz znak

Nasz znak **DG/686**

Data

07.06.2010

Szanowny Panie Przewodniczący,

Korzystając ze wskazanej na posiedzeniu Komisji Ustawodawczej Senatu RP w dniu 1 czerwca 2010 r. możliwości przedłożenia na piśmie zgłoszonych w toku tego posiedzenia przez przedstawicieli Stowarzyszenia Autorów ZAiKS uwag do ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (uchwalonej przez Sejm R.P. w dniu 20 maja 2010 r.)- przedstawiam w imieniu Stowarzyszenia następujące, prezentowane także w toku dotychczasowych prac legislacyjnych, stanowisko dotyczące wybranych, najistotniejszych dla twórców kwestii - uregulowanych w art.1, art.110¹⁴, art. 110¹⁵ ust.1 oraz w art.3 tej ustawy.

- 1) **art.1, art. 110¹⁴- przepis ten należy wykreślić jako sprzeczny z przepisem art. 110¹¹ ust. 1**, ustalającym zasadę, iż wniosek o zatwierdzenie przez Komisję Prawa Autorskiego (K.P.A.) tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych objętych zbiorowym zarządem składa organizacja zbiorowego zarządzania (o.z.z.).

Przyznanie zaś w **art.110¹⁴** każdemu uczestnikowi postępowania (a więc nie tylko o.z.z.) prawa do złożenia do K.P.A. wniosku o zmianę zatwierdzonej tabeli w oparciu o przepisy postępowania dotyczące zatwierdzania tabel- oznacza, iż o.z.z., której tabeli wniosek dotyczy może być w takim postępowaniu jedynie jego uczestnikiem, a więc K.P.A.

i ewentualnie Sąd będą zatwierdzać lub odmawiać zatwierdzenia zmian do tabeli w brzmieniu zgłoszonym przez podmiot inny niż o.z.z., której tabela dotyczy.

Z przepisu art. 110¹⁵ ust. 2 wynika, iż stworzenie systemu zatwierdzania tabel ma na celu zapewnienie twórcom i podmiotom praw pokrewnych gwarantowanego ustawowo prawa do minimalnego wynagrodzenia z tytułu eksploatacji ich utworów i przedmiotów praw pokrewnych, inkasowanego za pośrednictwem o.z.z. Takie odstępstwo od zasad rynkowego kształtowania wynagrodzeń jest niewątpliwie skutkiem uznania przez ustawodawcę, że twórcy wymagają takiej ochrony ze względu na słabszą pozycję na rynku.

To na o.z.z. ustawodawca nałożył w art. 110¹¹ ust. 2 obowiązek zatwierdzania tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych w przypadkach określonych w art. 21 ust. 1 i 2¹, art. 21¹ ust. 1 i art. 70 ust. 2¹ oraz na polu eksploatacji odtwarzanie z ustawową sankcją cofnięcia przez Ministra Kultury zezwolenia na zbiorowy zarząd za niewypełnienie tego obowiązku (w art. 104 ust. 5 pkt 3).

Obowiązek zatwierdzania przez o.z.z. tabel podlega nie tylko kontroli Ministra Kultury w trybie art. 104 ust 5, ale także kontroli podmiotów, których prawami o.z.z. zarządza.

Tak więc to o.z.z. ponosi odpowiedzialność ustawową i umowną za zgodne z ustawowymi zasadami (art. 110) kształtowanie stawek wynagrodzeń minimalnych w zatwierdzanych tabelach i jest jednocześnie zainteresowana ich utrzymywaniem (a więc w odpowiednim momencie ich zmianą) na poziomie możliwym do zaakceptowania zarówno przez twórców jak i większość podmiotów korzystających z utworów i przedmiotów praw pokrewnych, co stwarza warunki efektywnego licencjonowania i inkasowania wynagrodzeń za to korzystanie.

Przyznanie przez ustawodawcę K.P.A. (w art.110¹² ust.2) i sądom (w art.110¹³ ust.1 i 3) prawa jedynie do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia tabel przedłożonych przez o.z.z.- stanowi nie tylko przejaw uznania kompetencji o.z.z. do przedstawiania projektów tabel określających wysokość stawek na poziomie najbardziej zbliżonym do stawek równowagi rynkowej, ale przede wszystkim wyznacza zakres ograniczenia prawa o.z.z. (ze względu na interesy twórców) do swobodnej działalności rynkowej.

Tak więc przepis art. 110¹⁴ – jest sprzeczny, a właściwie stanowi obejście przepisu art. 110¹¹ ust.1, gdyż w istocie wprowadza szersze, niż to wynika z art. 110¹¹, ograniczenie praw o.z.z., która na jego podstawie będzie obowiązana stosować

tabele, o których zatwierdzenie nie wnosila, jezeli wniosek innego uczestnika postepowania o ich zmianę zostanie uwzględniony.

Trzeba tu podkreślić, że przyznanie organizacjom reprezentującym podmioty korzystające z utworów i przedmiotów praw pokrewnych prawa do uczestniczenia na prawach strony w postępowaniu o zatwierdzenie tabel stanowi właściwą realizację orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i umożliwia K.P.A. i Sądom ocenę stawek przedkładanych przez o.z.z. także z punktu widzenia interesów tych podmiotów.

Niezależnie od powyższego przepis art. 110¹⁴ w praktyce uniemożliwi osiągnięcie celu, któremu miał służyć system zatwierdzania tabel wynagrodzeń - to jest ochronie praw słabszych uczestników obrotu prawami autorskimi i pokrewnymi i zapewnieniu twórcom systematycznego wpływu minimalnych wynagrodzeń z tytułu lawinowej eksploatacji ich twórczości na polach objętych zbiorowym zarządem. Jest bowiem dość oczywiste, że pozostali uczestnicy procesu zatwierdzania tabel - odmiennie niż o.z.z. której tabelę dotyczą - są zainteresowani w stwarzaniu stanu niepewności, czy stosowane przez o.z.z. stawki wynagrodzeń są prawidłowe, a taki stan istnieje, gdy toczy się postępowanie o zatwierdzenie tabel, a więc także o zmianę zatwierdzonych tabel, w szczególności w przypadkach, gdy ustawa przewiduje obowiązek ich zatwierdzania.

Z praktyki o.z.z. wynika, iż zakwestionowanie przez użytkownika stosowanych przez o.z.z. stawek wynagrodzeń skutkuje w większości przypadków rozwiązywaniem umów i zaprzestaniem płacenia należnych o.z.z. wynagrodzeń. Przez cały czas trwania procesu sądowego o zapłatę, odszkodowanie bądź o ustalenie (w realiach polskich jest to okres kilku lat) uprawnieni twórcy nie tylko nie otrzymują zapłaty za korzystanie z ich twórczości na bieżąco, (wnioski o zabezpieczenie roszczeń w praktyce sądowej uwzględniane są nie często, a ponadto znacząco przedłużają postępowanie), ale po kilku latach trwającego procesu wyegzekwowanie zasądzonej należności jest niejednokrotnie z różnych powodów w ogóle lub - w najlepszym razie - w części niemożliwe.

Należy też dodatkowo wziąć pod uwagę to, że wprowadzenie obowiązku zatwierdzania tabel może spowodować, iż procesy o zapłatę będą przez sądy zawieszane do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o zatwierdzenie lub zmianę tabeli. **Powyższym praktykom podmiotów korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych mógłby ewentualnie zapobiec przepis wyraźnie nakładający na użytkowników obowiązek płacenia wynagrodzeń w wysokości- ustalonej na**

podstawie dotychczas obowiązującej tabeli, aż do czasu prawomocnego zatwierdzenia jej zmiany.

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS wnioskuje więc o uzupełnienie przepisu art.110¹⁵ ust. 1

2) art.1, art.110¹⁵ ust.1 na końcu zdania w ust.1 należy skreślić kropkę i dopisać:

„...do czasu prawomocnego zatwierdzenia ich zmiany lub zatwierdzenia nowych tabel”

3) art.3 ustawy nowelizującej

Po ust. 6 należy dodać nowy ust.7 (obecne ust. 7 i 8 otrzymają odpowiednie numery: 8 i 9): *„7. Jeżeli organizacja zbiorowego zarządzania nie posiadała prawomocnie zatwierdzonych tabel, do czasu prawomocnego ich zatwierdzenia organizacja ma prawo stosować stawki odpowiadające średnim stawkom wynagrodzeń za korzystanie z określonej kategorii utworów lub przedmiotów praw pokrewnych na określonym polu eksploatacji, stosowanym przez nią w roku poprzedzającym złożenie wniosku do Komisji Prawa Autorskiego.”*

Wprowadzenie systemu obowiązkowego zatwierdzania tabel możliwe jest do zaakceptowania przez o.z.z. jedynie pod warunkiem ustawowego zapewnienia im możliwości skutecznego egzekwowania wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych w czasie toczącego się postępowania o zatwierdzenie tabel - aż do jego prawomocnego zakończenia.

Uzasadnienie tego stanowiska przedstawione zostało w pkt.1 niniejszych uwag i w pełni dotyczy także okresu przejściowego po wejściu w życie noweli do ustawy z przyczyn niżej przedstawionych.

W dotychczasowej praktyce tylko niektóre o.z.z. i tylko na niektórych polach eksploatacji dysponują zatwierdzonymi tabelami wynagrodzeń, które miałyby podlegać obowiązkowemu zatwierdzaniu w przypadkach określonych w art. 110¹¹ ust. 2, gdyż dotychczas obowiązujące przepisy w ogóle nie nakładały na o.z.z. takiego obowiązku. Brak więc podstaw w okresie przejściowym - w toku postępowania o zatwierdzenie tabel, wszczętego na podstawie noweli do ustawy – aby różnicować zasady stosowania tabel uprzednio zatwierdzonych i nie zatwierdzonych, gdyż **takie rozwiązanie prowadziłoby do nieuzasadnionej dyskryminacji twórców uprawnionych do wynagrodzeń, należnych na podstawie nie zatwierdzonych dotychczas tabel wynagrodzeń.**

Wymaga przy tym podkreślenia, że to właśnie ci twórcy już są w trudnej sytuacji, gdyż problemy z wyegzekwowaniem dla nich przez o.z.z. wynagrodzeń rozpoczęły się z chwilą uchylecia przez Trybunał Konstytucyjny (z dniem 1.09.2006 r.) przepisów art. 108 ust.3 obowiązującej ustawy, stanowiącego dotychczasową podstawę

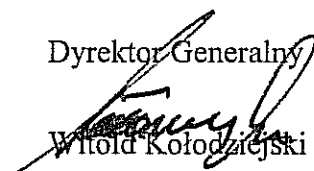
zatwierdzania tabel przez K.P.A., a nasiliły się z chwilą przedłożenia do konsultacji przez Ministerstwo Kultury projektu nowelizacji ustawy, przewidującego wprowadzenie obowiązku zatwierdzania tabel wynagrodzeń (lipiec 2008 roku).

Natomiast z noweli ustawy wynika - biorąc pod uwagę termin jej wejścia w życie (2 miesiące od dnia ogłoszenia), termin powołania Komisji Prawa Autorskiego (2 miesiące od dnia wejścia w życie ustawy), termin składania wniosków o zatwierdzenie tabel (6 miesięcy od dnia powołania K.P.A.), czas trwania postępowania przed K.P.A. (6 miesięcy plus okres, na który Komisja może przedłużyć postępowanie) oraz trudny do określenia, ale na pewno co najmniej roczny czas trwania postępowania przed Sądem - że prawomocne zatwierdzenie tabel na podstawie nowych przepisów nastąpi najwcześniej po około 28 miesiącach od dnia ogłoszenia ustawy nowelizującej.

W tych okolicznościach stworzenie ustawowych gwarancji skutecznego egzekwowania przez o.z.z. wynagrodzeń należnych twórcom w okresie postępowania o zatwierdzenie tabel jest oczywiście konieczne, jeżeli ustawa ma rzeczywiście przynieść planowaną przez ustawodawcę i oczekiwaną przez twórców stabilizację sytuacji na rynku obrotu praw autorskich i pokrewnych.

Z poważaniem

Dyrektor Generalny

Witold Kołodziejcki

Do wiadomości:

1. Szanowna Pani Senator
Barbara Borys-Damięcka
2. Szanowny Pan Senator
Krzysztof Piesiewicz
3. Szanowny Pan Minister
Piotr Żuchowski